

УДК 728.18 (477) (043.2)

Рибалочка К.А.

Національний авіаційний університет, Київ

ОБРАЗ ХАТИ ЯК СВИТОГЛЯДНИЙ ОРІЄНТИР У БУТТІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Оселя – це модель всесвіту, естетично-моральна за своєю формою і змістом, цілісна модель світу. Це світ який створений і оживлений людиною. Кожен елемент має символічний культуро творчий характер і природу, яка забезпечує умови духовного існування, гармонії зі світом земним і з надприродним.

В. Скуратівський у книзі «Берегиня» зазначав, що традиційна українська хата являла цілком оригінальний витвір народу, була самобутнім явищем в історії архітектури, високим зразком будівельних, мистецьких, етичних та естетичних конструкцій. Німецький географ Йоган Георг Коль, перебуваючи в Україні у 1838 р., писав про те, що хати українців завжди чепуренькі, завжди немов усміхаються до перехожих.

Споконвіку хата виконувала своє природне призначення родинного вогнища, де народжувалися й оберігалися кращі сімейні традиції, що потім переходили у спадок дітям: любов до батьків, природи, пісні, до праці. Хата і весь замкнений цикл господарських будівель (клуня, хлів, млин, вітряк, кузня, комора, криниця) були не тільки місцем поселення, а й носіями змістовних символічних знаків, які виконували як естетичну, так і символічну функцію. Вони були носіями інформації про соціальний стан, заможність, уподобання господаря, світоглядні позиції, відомості про склад сім'ї.

Обов'язковим компонентом українського обійстя була не тільки хата, але й двір. За давніми віруваннями, огорожа оберігала людей від нечистої сили. Здавна у народі казали, що, вибираючи будинок, вибираєш долю, бо будинок – це живий організм, який виконує роль посередника між людьми і Всесвітом. Українська хата є матеріальним втіленням уявлень та вірувань українців, укладу їхнього життя, побуту та взірцем естетичних вподобань. Хату завжди тримали у бездоганній чистоті. Мальовничу красу української хати оспівували поети та зображували художники різних часів.

Побутова культура – це перший пласт входження людини в світ, тому надзвичайно важливо розуміти природу та сутність хати як світоглядного орієнтиру.

Науковий керівник: Мокляк Л. І., доцент НАУ